

Slovenski Tednik.

Politični in gospodarski list za kmetško ljudstvo.

Izhaja vsak petek.

List velja za celo leto 2 gld. 80 kr., za pol leta 1 gld. 40 kr. — Posamezni list velja 6 soldov.

Uredništvo in opravištvo lista je v „Národní tis. karni“ v Tavčer-jevi hiši „Hotel Europa.“

Domače stvari.

— (Zopet nove volitve v Ljubljani) bode treba, ker se je deželni poslanec dr. Supan svojemu mandatu za deželni zbor odpovedal.

— (G. Widman), novi načelnik kranjske dež. vlade se je v pondeljek zvečer v Ljubljano pripeljal in svoje posle prevzel.

— (Izvrševanje konfesionalnih postav.) Višja deželna sodnija pozivlje v okrožnici vse sodnije, da naznanjajo deželni vladi vse slučaje, v katerih je bilo treba kacega duhovna obsoditi zaradi dobičkarstva, prestopka proti pravosti ali javnega pohujševanja, da se na podlogi §. 8. post. od 7. maja 1874 tak duhoven odpravi.

— (Dr. Ludvik Jenko) dozdej rudniški zdravnik je imenovan za rudniškega fizika v Idriji.

— (G. Fr. Krašan) profesor v Kranju je prestavljen na celjsko gimnazijo.

— (Nova telegrafska postaja.) Piše se nam: Denes 18. jul. se je odprla nova brzozjavna postaja v Šent-Jarnej na Dolenjskem.

— (Iz Škofje Loke) se nam poroča, da je letos tam nad sto tujcev, ki rabijo kopel v Sori in uživajo zdravi gorenjski zrak.

— (Iz Rimskih toplic) pri Laškem trgu na slovenskem Štajerji se nam piše: Malo je toplic, katerih lega bi bila toliko lepa, kakor je naših, v katerih bi bolnik toliko naravne krasote našel. Je pa tudi dosti gostov v njih. V drugih toplicah se dobro pozna, de je denarni „krah“ marsikomu živ-

ljenje v toplicah onemogočil; toplice v Laškem trgu so primerno k drugim letom, ko je kacic 400 gostov pohodilo, prav prazne; letos listnica gostov le 180 gostov broji. V Dobrni tudi nij tistega življenja najti, kakor druga leta. — V naših pa je število zmirom enako, t. j. prostori so zmirom polni. Letos je gostov v rimskih toplicah kacic 300. Toplice so se letos dosti olupšale. Življenje nij dolgočasno, posebno ob nedeljah ne, ker pride dostij ljudij iz Celja itd. sem. Včeraj celo nij manjkalo ljudi.

— (Iz Celovca) se nam piše 19. jul.: Kakor se tukaj pripoveduje bode nekda cesarevič Rudolf nakupil prekrasno ležeči grad Loreto tik vrbskega jezera, kar je doslej posestvo grofov Rosenbergov. Ako se ova govorica v gotovost spremeni, boše še večja želja naselbe okolo čarobnega jezera. V posameznih kopelnih krajih, tako v Porečji, v Vrbi je uže sedaj mnogo tujcev. Voda ima 22 stopinj. —

18. in 20. t. m. bode škof krški novomašnike posvečeval in sicer iz četrtega leta bogoslovja dva, med njima enega redovnika benediktinskega samostana in pet tretjeletnikov. V prvem letu sta letos tudi le dva. —

Pretekli teden je na dve leti težke ječe obsojeni David Spatz iz tukajšne jetnišnice ušel. —

— (Iz Šmarja pri Celji) se nam piše 19. julija: Letina je pri nas srednja. Žito je lepo, posebno kornuza. V vinogradih pa se pozna spomladanski mraz; v nekaterih je precej polno, pa je zopet dosti tacih, kjer je prav malo grozdja videti. Denarna

stiska je tukaj velika; težko pogrešamo posojilnice; a nij jih, ki bi jo ustanovili. V bližnji Slatini je letos polno gostov, k nam pa, kamor so druga leta slatinski gostje radi prihajali, da so si ogledali krasno tukajšno okolico, letos se redko prikažejo. Vsak si kolikor more skuša stroškov prihraniti; še zdaj niso zaceljene rane borsnega kráha. Vročina je tudi pri nas silna.

— (Mozirje in okolica mozirska.) Postava štajerskega deželnega zbora, po kateri se ima ločiti dozdanja mozirska občina v trg in okolico, je dobila 24. junija t. l. cesarsko privoljenje.

— (Od št. Jurja) pri Celji se nam piše 17. jul.: Uže po zimi so se ob nedeljah popoldne kmetje v tukajšnji šoli večkrat zbrali, kjer se je prednášalo in razlagalo od g. učiteljev in g. župana o novi metrični meri, o gnoji, o prikaznih v naravi z dostavkom, kako koristno je zavarovanje proti ognju in toči, o sadjereji, o posojilnicah itd. Tudi znani ekonom gosp. Wokaun iz Celja je bil enkrat došel, ter je govoril o košnji sena, o sšrambi krompirja, o mlatilnicah itd. Kmetje so se prav radi udeleževali, prišlo jih je večasi nad 100 v šolo poslušat. Svetujem tudi učiteljem po drugih krajih, naj ob nedeljah kaj prednášajo ali razlagajo, kajti po tem zadobe tudi večji upliv pri kmetih. Kmetom pa svetujem, da se pridno udeležujejo, če učitelj naznani, da bode v nedeljo po poludajski božji službi kaj razlagal. Saj veste, da nobeden človek zadosti ne zna. Le premislite, kako neugodno in skoraj težavno bode, ko se bode nova metrična mera vpejlala. Kako lahko se bode zgodilo, da brezvesten trgovec kmeta goljufa, kateri ne pozna nove mere. Skrbite uže sedaj zató, da se je naučíte. Vsak učitelj vam bode gotovo rad ob nedeljah razkladal. Je pa tudi veliko drugih stvari, ki je dobro, če jih kmet zna. Različne mašine se znajdejo, ki bi kmetu poljsko delo olajšale in skrajšale, od katerih pa še nič slišal nij. Po svetu se go-dijo različne novosti, iznajdbe itd., zato dobro, če se kmetje v nedeljah snidejo z učiteljem ali duhovnikom ter se o tem pogovar-

jajo. Če gre kmet v nedeljo v tako društvo, gotovo se bode nekaj dobrega učil ali kaj zanimivega slišal, prihranil pa si je še denar, ki bi ga bil v krčmi zapil.

Iz naznanila tukajšne šole na štajerski deželni odbor je razvidno, da so učenci s pomočjo gg. učiteljev 701 divjakov presadili in 796 vcepili. Mej kmete se je razdelilo mnogo cepik, posebno tacih plemenov, za katere je tukajšnja zemlja in zrak ugoden.

Žr.

— (Iz Slatine pri Rogatci) se nam piše: Menda jih nij toplic, da bi eden in isti gost skozi petdeset let vsako leto jih obiskal, kakor naša Slatina. Neki gospod Stecher iz Trsta je vsako poletje od leta 1824 sem prišel v Slatino ter po leti tukaj bival, pil našo bistro šumečo slatino in se okrepečal v čistem zraku naše krasno zelene okolice. Mož je mej tem sivi starček postal, a še prav gibčen. Štajerski deželni odbor pak je na čast njegovega petedesetletnega prihoda sklenil, da je g. Stecher odslej častni gost slatinski in da ima svoje navadno dozdanjo stanovanje brezplačno.

— (Javna zahvala.) Čest. gospá Ana Bratkovič-eva na Krškem je naklonila podpiralni zalogi slovanskih vseučilišnih dijakov v Gradci vsled oporoke svojega so-proga, nepozabljivega rodoljuba dr. Fr. Bratkoviča, dve delnici delniškega društva „Narodna tiskarna“. Za ta velikodušni dar se presrčno zahvaljuje podpiralne zaloge

Odbor.

— (Kranjska deželna komisija za konjerejo) je imela 14. t. m. sejo. G. Josip Zevnik je poročal o državnih žreboih, katerih je zdaj 22 pri raznih gospodarjih v reji. Novi deželni živinozdravnik Schindler bere svoje mnenje o konjski bolezni smrklja in červivosti. Za leto 1875 se bodo od kmetijskega ministerstva izprosili štirje pinčgavski in pet drugih žrebcev. Znana knjiga Angleža Wiliama Milleja o podkovanji konj se ima z vladno subvencijo v slovenski jezik prestaviti, v 2000 iztisih tiskati in posebno pri razdelitvi daril v prihodnjem letu brezplačno ali za práv nizko ceno konjerejcem

dati. Millejeva knjiga je priznana ena najboljših popularnih knjig o podkovanji konj. Zato z veseljem pozdravljamo ta sklep deželne komisije, ker dozdej pogrešamo enacega dela, da-si je konjereja na Kranjskem in Štajerskem v mnogih krajih glavni predmet kmetskega gospodarstva.

— (G. Karel Demšar), učitelj v Senožecih, je imenovan za šolskega nadzornika postonjskega okraja.

— (Pri ljubljanski deželni sodniji) je bilo v petek končno obravnavanje proti Blažu Mohorju, tistemu služabniku, ki je v c. kr. magazinu za tabak, katerega je imel nadzorovati znani nemškutarski politikus g. Ertl, pokradel več kot za 1500 gld. cigar. Mohor se je izgovarjal, da so ga njegovi predstojniki premalo kontrolirali ter da, ko bi bil g. Ertl z drugovi svojo dolžnost storil pri nadzorstvu, ne bi bil mogel nič vzeti. Obsojen je bil na 6 mesecev težke ječe, zoper to pa se pritožil na višjo sodnijo.

— (Izpred porotne sodnije.) V Celji so se 13. jul. začele porotne obravnave. Neki Josip Muršec je pri tepežu ubil Jakoba Merčnika. Obtoženca je zagovarjal dr. Sajovic. Muršec se je izgovarjal, da nij imel namena Merčnika ubiti, in sploh da se je le branil. Porotniki so Muršeca za krivega spoznali uboja; sodišče pak ga vsled tega izreka obsodilo na tri leta težke ječe. — Druga obravnava se je vršila proti Karlu Rotu, 27letnemu kmetskemu fantu iz Ruš zaradi zločina teškega telesnega poškodovanja. Rot je 16. novembra 1873, ko so v hiši Janeza Dežmana Martinovo praznovali, napadel starega Dežmana ter mu s poličem levo oko izbil; tudi mlajšega Dežmana in Karolino Dežmanovo je lahko ranil in pobil pohišje, glaže in vrče. Obtoženec se izgovarja, da je bil pijan in od ničesar nič ne ve. Porotniki so ga spoznali za krivega zločinca teškega telesnega poškodovanja in prestopka hudobnega poškodovanja tujega imetka. Sodišče ga je obsodilo na šest let težke ječe in na plačo vseh stroškov in škode. — Na vrsto še pridejo sledeče kazenske razprave:

15. in 16. jul. Alojzi Mende, podžiganje; 17. jul. Franc Krajnc, podžiganje; 18. jul. Mica Gorišek, poskus zavrátnege umora; 20. jul. Miklavž Kolenc, tatvina; 21. jul. Lovro Šiker, ponarejenje bankovcev; 22. julija Luka Nikolič, umor; 23. jul. Janez Verhovšek uboj.

— (Zločinstvo podžiganja.) Alojzij Munda, kmetski sin od velike Nedelje je služil pri Josipu Kaiserju, mlinarju v Framu pri Mariboru. Bil je miren in delaven fant; vinjen pa strašno divji. 2. novembra t. l. je pil v krčmi; njegov gospodar pride, ga ošteva in na delo goni. M. žuga, da bode gospodar še nanj mislil. Tisto noč so pogorela vsa poslopja mlinarjeva. Sum je precej letel na hlapca; bil je zaprt in 15. t. m. stal ko obtoženec pred porotniki v Celji. Obtoženec taji, a zaslišane priče dokažejo, da je res on zakrivil požar. Ko obtoženec vidi, da vse njegovo tajeje nič ne pomaga, dela se norega; a sodnijska zdravnika izrečeta, da je popolnem zdrave pameti. Porotniki potem po celo uro trajajočem posvetovanji izrečejo, da je Munda kriv hudodelstva podžiganja, sodišče pak ga obsodi na deset let težke ječe s postom vsakih štirinajst dni.

— (Utonil) je — kakor se nam z Rake piše — tam mlinar Jurij Sapovšek 16. t. m. pri kopanji, ker je bil nekoliko pijan v vodo šel. Star je bil 65 let.

— (Blazna) velika, postarna kmetska ženska je v petek po Ljubljani hodila, pela (večjidel iz cerkve zapomnene latinske besede) in otrokom, ki so za njo letali pravila, da je „ročca iz žegna nega britofa“ itd. Naposled je črez dolgo prišel policaj in ubogo starko soboj vzela.

— (Iz Banata) se je te dni v Ljubljano poslal snop pšenice, da se vidi, kako da je teška in lepa. Uže dosta let nij imelo tako močnega košatega klasja in tako debelega, teškega zrnja.

— (Iz Črnomlja) se nam piše 15. jul., da v tamošnjih vinogradih vrlo lepo kaže. Grozdje je srečno ocveto in zdaj naglo raste. Vročina je huda. Po več slabih in nesrečnih vendar zopet dobro leto,

silno smo ga bili potrebni. Tudi na bližnjem Hrvatskem se hvalijo, da so trsi z grozdem posuti.

— (Utopljenec.) Iz Marije v Puščavi na slovenskem Štajerskem se nam piše: Zadnjo nedeljo potegnoli so tukaj iz Drave necega neznanega utopljenca. Mož je črez en seženj dolg. Da ne spada k prostim težakom svedočijo njegove bele roke. Na eni je imel srebrn prstan z napisom „Gedenke M.“ Od kod je, to se še do sedaj ne ve. Moral je uže dalj časa v vodi biti.

— (Oparjen v kropu.) V fabriki za koce v Udmatu je zadnjič delavec zraven kotla, v katerem je bila vrela voda, zadremal ter v spanji v kotel padel. Nesrečnež je bil tako hudo oparjen, da je v bolnišnico prenešen po nekih urah umrl.

— (Toča.) Iz tržiške okolice se nam poroča, da je tam 17. t. m. ob 2 popoldne toča šla. Žito, kar ga nij bilo še požetega (polovica) je močno poškodovana. Šla je, kakor oreh debela. Liberalizem ne more kriv biti, ker je ta kraj izgledno klerikalen.

— (Maščevanje.) Pred nekaj leti so se fantje na Orlah stopili. Bogat kmet v Orlah z imenom Mihovec je bil nekaj fantov ki so se baje tepeža udeležili, ovadil in bili so nekaj časa zaprti. Vsled tega so sklenili nad starim Mihovcem maščevati se, in so zmirom iskali prilike za to. Zvedeli so tedaj da ima Mihovec jako polne črešnje in da jih vsako noč sam straži. Zbralo se jih je kakih 13 in šli so pretečeni teden po noči k pohištvu Mihovčevemu. Eden gre naprej kakor da bi hotel črešnje krast, a ko pride k drevesu, primeta ga hlapec in sin Mihovčev. Kmetski fant udari s pripravljenim kolom po glavi Mihovčevega hlapca, da se mrtev na tla zgrudi, sinu pa s kolom roko zdrobi. Ko je še enkrat mrtvega hlapca udaril zbeži. Kakor se sliši, imeli so fantje namen starega Mihovca pobiti.

—x—

— (Z arzenikom ostrupil) je gruntni posestnik Kolar v Lješah pri Arnoži svojo ženo, s katero je uže dalje časa iz ljubosumnosti v prepiru živel. Arzenik je bil djal v mleko, ki ga je žena izpila. Žena sicer še

nij umrla, a tako slaba je, da se teško ozdravi. Ljubeznivega moža so uže zaprli.

Politični razgled.

Notranje dežele.

Uredba *gruntnega davka* je predmet posvetovanja posebne komisije, katero je sklical finančni minister, da izdeluje navod, kako se ima vršiti cenitev. V to komisijo so povabljeni izvedeni gospodarji in veliki posestniki iz raznih kronovin, mej temi tudi baron Apfaltrern, potem višji uradniki finančnega ministerstva deželni referenti in cenilni inšpektorji. Finančni minister je v 1. seji naglašal, da hoče vlada resnične razmere za podlogo imeti pri uredbi gruntnega davka. Predložil je potem načrt, o katerem naj bi vsak ud komisije slobodno in brezobzirno svoje mnenje izrekel. Načrt obsega 26 paragrafov. V 1. seji je prišla komisija do 8. paragrafa. Posvetovanje se nadaljuje.

Škof Rudigier v *Lincu*, znani fanatični protivnik konfesionalnih postav je imel v Kremsmünstru ščuvajočo pridigo, zaradi katere se je preiskava proti njemu začela in se priče izpraševale.

Štajerski deželni odbor predloži v prihodnji sesiji dodatek k deželnemu redu in novi volilni red za deželni zbor, katerega je izdelal prof. Michel. Iz Gradca se nam poroča, da bode po tem načrtu volilni red za deželni zbor primeren onemu za državni zbor; število poslancev se ima zdatno pomnožiti; volilni okraji se bodo drugače razdelili itd. Radovedni smo, ali ostanejo tudi po tem načrtu Slovenci tako prikrajšani v številu poslancev, kakor v dozdej veljavnem, in v koliko se je oziral načrt na želje od dr. Dominikuša v poslednji sesiji izražene.

Delavski vodje, ki so v *Gradci* bili zaprti, so v preiskavi zaradi različnih prestopkov proti društveni postavi, Tauschinsky pa zaradi zločinstva verskega motenja.

V *Pragi* nij znano, da bi cesar prišel v Prago; tudi se na Hradčinu nobene priprave ne delajo. Cesar gre samo do Brandisa, kjer ostane tri dni pri vojaških manevrih.

Na *Dalmatinskem* se bodo kmalu vršile volitve v deželni zbor na mesto onih avtonomičnih poslancev, kateri so se lani odpovedali poslanstvu. Politične stranke se začenjajo na volitve pripravljati; narodna stranka upa par sedežev pridobiti. Avtono-

misti (kakor se lahi zovejo) pak se naslanjajo na c. kr. uradnike, kateri jim bodo pomagali pri agitaciji zoper slovanske kandidate. Zares čudno, da avstrijski uradniki povsod, kjer gre proti Slovanom, bodi-si na Češkem, bodi-si pri nas Slovencih ali v Dalmaciji se vežejo s protivniki slovanskega naroda. Menda je res v očeh ministerstva največja zasluga uradnikova, da je zaklet sovražnik Slovanov.

Vnanje države.

Srbski cerkveni kongres je pokazal v seji 16. julija, da razen malega številca (5) starokopitarskih klerikalcev je narod edin in složen. Za predsednika je bil Branovacki izvoljen. Potem predloži dr. Subotič, naj se cesarju in kralju izreče v adresi udanost srbskega naroda. Zbornica enoglasno in navdušeno pritrди Subotiču. Kraljevi komisar, kateremu se ta sklep naznanja, pride v kongres in ga pozivlje, naj voli patrijarha. Z živioklici pozdravljen potem zopet odide komisar; poslanci pa gredo „sv. duha klicat.“ Po cerkvenem opravi se začne tajna seja, v kateri se je volil patrijarh. Seja je tri ure trajala. Oddalo se je 63 glasov, vsi za Arsena Stojkoviča, budinskega škofa; sedem poslancev se je zdržalo glasovanja. Po volitvi pride zopet komisar in podpiše zapisnik, kateri se Nj. veličanstvu cesarju pošlje. Dokler ne pride odločba cesarjeva, kongres ne zboruje. Po večletnih homatijah in vednih intrigah od magjarske strani so vendar Srbi prišli do volitve patrijarha. Želeti bi bilo, da bi cesar potrdil novega patrijarha in tako konec storil razdraženosti srbskega naroda ter končno uredil njihove cerkvene razmere. A Magjari so proti potrditvi, ker je Stojkovič odločen srbski narodnjak.

Srbski knez Milan je bil v Išli od našega cesarja srčno sprejet. Od Išla gre knez naravnost v neke pirenejske toplice. Nazaj gredoč bode v Berolinu nemškega cesarja obiskal. Da to potovanje nij brez vsega političnega pomena, soditi je iz tega, da kneza spremlje ministerski predsednik Marinovič. Na Dunaji je kneza pozdravila deputacija tamo živečih Srbov.

Srbski knez Milan je na potu skozi Pariz obiskal predsednika Mac-Mahona in potem v pirenejske toplice odpotoval. Srbska, da si mala državnica, vendar zanima vse evropske vlade, ker izpoznavajo, da je krepko središče, okolo katerega se prej ali pozneje naravno morajo zbrati južni pod turško krutostjo trpeči Slovani.

Na svojem potovanji po **Ruskem** je nadvojvoda Albrecht 20. julija prišel v Moskvo. „Moskovskije Vjedomosti“ pozdravljajo njegov prihod s simpatičnimi besedami in izrekajo svoje zadovoljstvo, da se je doseglo popolno porazumljenje mej Avstrijo in Rusijo glede orientainega vprašanja. Kot dokaz tega navajajo „Ved.“ izjave dunajskih časnikov. — Mi avstrijski Slovani najbolj želimo, da se okrepi zveza mej našo in rusko državo in tako paralizuje pruski upliv na naše notranje razmere.

Rusko je baje s kašgarskim kanom sklenilo skrivno zvezo za obrambo Kašgarja proti Kitajcem in za varnost za novo rusko tergovinsko cesto. Angleži se boje, da bi se ta vest ne uresničila; dozdej so kašgarskega kana imeli za svojega privrženca.

Irski poslanci so sklenili, da storijo pred koncem sesije predlog, naj se odpravi parlamentna akta za ohranjenje deželnega mira, katera velja za Irsko. S tem hočejo parlament siliti, da se še enkrat spušča v razpravo o položaji Irskega.

Na **Španjskem** sovraštvo mej republikanci in Karlisti vedno hujše postaje. Vlada vse sile napenja, da bi uničila ustajo. Vladni dekret naznanja, da je celo Španjsko v obsedni stan dejano; dalje ukazuje, da se vzame imetek vsem osobam, katere karlistom služijo in se iz tega imetka preskrbe rodbine ustreljenih vojakov in oficirjev. Vsa društva, katera so se brez vladnega dovoljenja osnovala, morajo se razpustiti. Poročila iz bojišča se ne smejo razglašati razen vladnih. Končno se ukazuje, da se 80 bataljonov izredne reserve na noge postavlja. Ko bi bila vlada precej iz početka tako energično postopala, bi uže zdavnaj ne bilo več karlističnih čet na španjski zemlji. Zdaj pa so se okrepili in ker imajo za hrbtom Pireneje, po morji pa tudi lahko dobivajo potrebno orodje in municijo, bodo republikanci še imeli hude dneve, predno razdrobe glavo tej domači hidri.

Krvoločnost in barbarično divjost karlistično čokazuje najnovejši ukaz biskajskega komandanta, po katerem se ima vsak, kdor je v žlahti kace mu liberalcu, zapreti in za vsaki kanonski strel, ki bi od republikanske armade sprožen bil na karlistična mesta, eden teh liberalnih ujetnikov ustreliti. To je nezaslišana divjost, in vse v imenu božjem in pod banderom sv. Marije?

Po napadu na **Bismarcka** so ujeli nekega župnika Hautalerja, kateri se je bil tako čudno obnašal, kakor da bi bil v zvezi

z napadnikom. Zdaj so ga zopet iz ječe spustili, ker se je dokazalo, da je on nedolžen na napadu.

Napad na *Bismarka* še zmirom polni predelke vseh časnikov. Pruska „National-Zeitg.“ pravi, da se morajo vsi Nemci sramovati, da se je na nemških tleh od Nemcev dvakrat zgodilo, kar se Cavourju mej Italijani nikoli nij pripetilo. Knez Bismark je mej vojsko 7 do 8 mesecev bil na francoski zemlji, on je povsod hodil brez straže in nobeden Francoz ga nij napadel. In zdaj se strelja nanj na domačih tleh, kjer išče ozdravljenja po teški bolezni; eden naših sega po življenji možu, od katerega ves svet spozna, da ima največje zasluge za zedinjenje Nemčije. — Ko je Bismark bil napadnika Kulmana v zaporu zaslišal in iz njegovih ust poizvedel, da ima Kulman uže dolgo namen, umoriti ga, vzkljnil je: „Zdaj mi je vsega konec, če me hočejo moji lastni rojaci umoriti; kaj hote še-le storiti moji tuji sovražniki.“ Sodnijska preiskava se tajno vrši. Ves svet sodi, da je katoliško cerkveno ščuvanje mlademu Kulmanu tako možjane segrelo, da je šel „brezverca“ Bismarka ubijati.

Knezu *Bismarcku* se je rana na roki zacelila, a napad je nanj naredil mogočen moralichen vtisk, ker je prišel od njegovega lastnega rojaka pruskega. Zdaj se tudi razvidi, zakaj je pruski oficijozni telegram precej obdolžil tirolskega župnika Hantalerja, da je on v zvezi z napadnikom. Sramovali so se na Pruskem, da imajo mej soboj tako zdivjane ljudi, kakoršen je Kulman in bi radi Avstrijancem bili natvezali sramotno tega početja.

Pruské justični minister je vsled napada na Bismarcka razposlal državnim pravnikom okrožnico, da naj bolj pazijo na ultramontansko pisanje v časnikih in brošurah. Minister pravi, da so mnoga protipostavna djanja, in celo teška zločinstva, kakor napad na Bismarcka uplivu ultramontanskega ščuvanja, zlasti v časnikih pripisati.

Gospodarske stvari.

Znamenja vremena.

Iz nekaterih znamenj je mogoče uže pred določiti, kakšno vreme bomo imeli, in sicer nas pri tem prerokovanji vodi prvič barometer (tlakomer), potem vetrovi, podoba oblakov, meglja in rosa in slednjič živali, na katere vreme upliva.

I. Barometer.

Dober barometer je najboljši vremenski prerok. Zato bi se ne smel pri nobenem izobraženem gospodarji pogrešati. Na barometru opazuj skozi celo leto večkrat na dan visokost živega srebra v glažnati cevi ter zapomni si ali zaznamovaj si ono mesto, kjer živo srebro stoji, ako je spremenljivo vreme. To mesto zaznamovaj si na tanko. Pri barometrih, ki so naprodaj, so navadno vremenska znamenja uže prilepljena, a nanje se nij zanašati, kajti dotična visokost živega srebra v cevi je za različna vremena v vsakem kraju različna. Če se živo srebro v stekleni (glažnati) cevi višje vzdigne, potem bode skoraj gotovo lepo vreme; če pa živo srebro pada, je navadno deževno vreme pričakovati. Sem ter tje te bode termometer varal, zatorej zapomni si še sledeča vodila:

1. Poskoči-li živo srebro naglo in visoko, potem vreme ne bode stanovitno. Če imaš zvonaj senó ali žito, spravi ga hitro pod streho.

Tudi če živo srebro hitro in zelo pade, je vreme nestanovitno; če nij dežja, je pa huda burja.

2. Od 16. oktobra do sv. treh kraljev ne zanašaj se čisto nič na barometer.

3. Ako se živo srebro počasi in več dnij zaporedoma vzdiguje, bode gotovo stalno lepo vreme; če pa živo srebro polagoma pada, bode gotovo stalno deževalo. V tem oziru zapomni si posebno še to-le: Kolikor dnij se ob slabem vremeni živo srebro vzdiguje, toliko dnij pada ob lepem vremeni. Iz tega skoraj zmirom lahko poizveš, do kedaj bode lepo vreme.

4. Ako stoji ob hudi vročini živo srebro visoko ter naenkrat pade, pričakuj za gotovo nevihto, katera se ti bliža, ako se živo srebro zopet vzdiguje. V tem slučaju bode tudi gotovo lepo vreme; če se pa živo srebro ne vzdiguje, pričakuj še več neviht.

To so najvažnejša vremenska znamenja gledé na barometer, katera ti pa le dober barometer naznani, ne pa slab. Barometer je pa slab, če se steklena cev z živim srebrom nenapolni, ako ga nagneš; tudi živo srebro mora biti pri dobrem barometru čisto, brezprašno in druge tvarine prosto.

(Dalje prih.)

Kako krompir shranjevati, da ne gnijje.

Skoraj vsaka dobra stvar se je slučajno iznašla, tako tudi pripomoček, o katerem tukaj govorimo. Proti gnjilobi krompirja so

se razni pripomočki skušali ter so bolj ali manj pomagali. Govorili smo te dni z gosp. Weisom, opravnikom na Pasjaku v litijskem okraju in on nam je pravil, da mu lani nij nijeden krompir segnil. Dal ga je bil v žaklje, v katerih je poprej bil premog (kameneno oglje), in ki so bili znotraj še polne premovega prahu. V teh žakljah je krompir, do zadnjega zdrav ostal. Tedaj svetujemo, da se krompir, ko se shrani, potrosi s premogovim drobižem; prah od navadnega črnega oglja bi menda enako zabranil gnjilobo. Poskušnja se lahko stori, ker stroški nijso, da bi se omenili, ogljeni prah pa nikakor ne škoduje krompirju, če bi prav ne hasnil proti gnjilobi.

Proti slabim konjskim navadam.

Če konj rad grize, vzemi močno palico, razkoli jo na enem konci ter v razpoklino kos sirovega mesa vtakni. Če hoče konj vgrizniti, kadar se mu krma daje, hitro mu pomoli meso. Če se konj enkrat ali dvakrat zagrizne v meso, katero mu je strašno zoperno, odvadi se grizenja. To pomaga pri najdivjejših žrebcih. — Če so konji tako hudi, da grizejo in razbijajo, kadar se obrzdajo, osedlajo ali uprezajo, je najboljši pomoček, da se jim ne da vode piti. Tako delajo tudi umetni jezdec. Konj celi dan ne dobi pijače; drugi dan se odveže od oglavja in obrne proti čebru z vodo, a čeber se mu odmakne, da ne more do njega. Še le, če se konj na vseh krajih da prijemati in ne grize niti ne izbija, sme se vode napiti.

Razne stvari.

* (Goveja kuga.) V Bosni, posebno okolo Livna in Kupreča razsaja goveja kuga. Kr. pomorska vlada na Reci je ukazala, da se goveja živina iz Bosne mora kontimacu podvreči, predno sme črez mejo.

* (Skopci na Ruskem.) Pred porotniki v Kazanu se je vršila kazenska obravnavna proti skopcem, znani ruski verski sekti. Pred več leti je bil neki Holopov skopec obsojen v prognanstvo v Sibirijo. Tam so ga misijonarji pregovorili, da je stopil v rusko pravoverno cerkev, ter mu za to obetal osvobojenje od kazni. Holopov res privoli in smel se je vrniti na svoj dom. Tukaj je svojo vednost o skopcih rabil in postal policijski denuncijant. Izdal je policiji vse osebe društva skopcev v kazanskem in bližnjih gubernijah, večidel ljudje iz trgovskega stanu. Pri zdravniški preiskavi se je res pokazalo, da so vsi imenovani bili skopci

in sodnijska preiskava se je začela. Pri štabnem kapitanu Neverovu in trgovcu Aleksievu se je našlo dosti rečij, katerih se skopci pri božji službi poslužujejo, dalje mnogo knjig verskega, sektirskega in mističnega zapopadka, slike začetnika skopcev Šilova in njegovih apostelnov. A za razsodbo nij bilo dovolj gradiva; obtoženci pa so trdno tajili, da od take sekte ničesar ne vedo. Porotniki so osem obtožencev za nekrive spoznali, šest pa je bilo za krive spoznanih in v prognanstvo v vzhodno Sibirijo obsojenih. Znamenito je to, da so vsi obsojeni slabi starci od 70 do 80 let.

* (Spomenik Komenskoga.) V Prerovu na Moravskem se ima staviti krasni spomenek za slavnim slovanskim pedagogom Amos Komenskim. Spomenik je uže od nekega umetnika v Pragi izdelan in pride kmalu na svoje mesto.

* (Vsled silne vročine) je v Milanu uže dvajset ljudij znorelo, da so se morali v norišnico zapreti. Mej temi je bil neki duhoven, kateri je mislil, da ga hudič preganja, neka gospa, ki je hotela iz okna svojega stanovanja skočiti, neki študent, kateri je podžigal pehišje v svoji sobi in več enacih nesrečnih.

* (Požari.) V Chicagi v Ameriki, kjer je pred dvema leti ogenj skoraj celo mestó vpepelil, je 14. t. m. zopet bil strašni požar; dvajset ulic je pogorelo in štiri gasilci so našli smrt v ognju. — V Carigradu je 15. t. m. ob eni popoldne začelo goreti v Galata predmestji. Pogorelo je dosti hiš in škoda velika.

* (Čudna zмотa.) V Milwaukee v Ameriki je gorelo. Neki mož, ki je v 5. nadstropji stanoval, zgrabi svojo sneho ter jo vrže skozi okno, on sam pa s pernico na hrbtu leti po stopnicah doli, da se reši. V naglosti se je namreč mož zmotil; mislil je pernico skozi okno vreči, sneho pa po stopnicah doli nesti. Če nij resnična, pa je — ameriška.

* (Na dnu morja.) V tistem oceanu so merili globočino morja, ker hočejo polagati telegrafično vrv od Honolulu do Yokohama. Našlo se je, da se iz dna morja vzdigujejo gore, katere so pet do dvanajst tisoč črvljev visoke, tedaj za tri tisoče višje od našega Triglava. Vendar ne segajo do površja morskega.

* (Bivši japonski minister ob glavo dejan.) Japonski pravosodni minister Eto je bil nezadovoljen z načinom, po

katerem se sedaj v Japanu vlada. Napravil je vstajo, da bi se ta vlada odpravila, a nij se mu posrečila. On in njegovi privrženci so bili premagani od vladne armade. Eto je pobegnil v notranje dežele, pa je bil ujet. Obsodili so ga na smrt, vendar ga v toliko pomilostili, da se mu nij ukazalo, naj si sam trebih razpara po stari japonski šegi, nego da bo ob glavo dejau. Pred njim je šlo v pričo njega deset njegovih privržencev na morilni oder, kjer jim je bila glava ododsekana. Potem stopi Eto na oder; oči si ne da zavezati, poklekne in gleda ponosno okolo sebe. Rabelj svitli meč zasuče večkrat po zraku ter s krepkim mahljajem odseka glavo nesrečnežu. Ljudstvo je skušalo prodreti do odra, da bi si rutice namakalo v krvi, a vojaki so vsakemu branili približati se.

* (Kupčija z žabami.) Trgovec na Belgijskem je v poslednjih treh tednih 200 tisoč žab poslal na Francosko v mesta Pariz, Rheims in Nancy. Tisoč žab se je plačalo po 13 frankov (blizu 6 gold.). Pri nas na Slovenskem pa so žabe tako zaničevane živali!

Tržna poročila.

— Iz Dunaja. 18. junija. Žitni trgovci še imajo dosti starega žita v zalogah a le neradi popuščajo s cenami, če prav nij kupcev iz inozemskih krajev niti za staro, niti za novo blago. Mlinarji samo za silno potrebo kupujejo in rajši po novem blagu segajo. Pšenice se je 25.000 vaganov prodalo, cene so bile še nižje od preteklega tedna; nova slovaška pšenica po 6.20 kr., stara banaška po 6.50 kr., valaška po 4.70 kr., poljska po 5.40 kr. Tudi nova rež se je uže prodavala, kvaliteta (kakšnost) je izvrstna; cena je zopet malo padla, bila je za slovaško po 4.50 kr., za avstrijsko 4.95 kr., stara poljska po 3.50 kr. Ječmen dobri je za 10 do 20 kr. poskočil, plačeval se je po 3.50 do 3.30 kr. Koruza za 10 kr. cenejša se je prodavala po 4.30 do 4.40 kr., oves po 2.81 kr., moka po enaki ceni, kakor v prejšnjem tednu.

— Iz Pešte. 18. julija. Vročina je uže skoraj neznosna. Pšenica in rež sta se precej požela, tudi žetev ječmena je pri kraji in oves naglo zori. Kakor je bilo misliti, je vsled hude vročine v poslednjih dveh tednih ječmenovo zrnje se tako pesušilo, da bodo pivovarne iskale po teškem blagu. Pozimske setve so izvrstne. A pri mlačvi se ne namlati

toliko zrnja, kolikor smo se nadejali. Potrebnovali bi zdaj silno dežja, posebno za vinograde, koruzo, krompir in repo; tudi pašniki in travniki so zelo posušeni. Žitna kupčija je bila v tem tednu mrtva, ker imajo povsod opraviti z mlačvo ter nemajo časa, žito v mesto privvažati.

Stara pšenica nij našla kupcev, nova se je ponujala po 6.40 do 6.60 kr., a po tej ceni se je samo malo kupov sklenilo. Vse čaka na prihodnji teden, v katerem začne obilnejše privvažanje nove pšenice. Cene so tedaj le nominalne po 5.60 kr. do 5.70 kr. colni cent. Nove reži se je 5000 vaganov po 4.20 kr. kupilo; ječmen je bil brez kupčije; v terminu po 2.65 kr. vagan. Koruze se je 20.000 centov spečalo po 4.10 do 4.25 kr.; v terminu se je kupčevala po 4.10 do 4.20 kr. Oves se drži v ceni; kakih 8000 vaganov se je po 2.80 kr. prodalo; v terminu pak je po 2.10 kr. V moki je še zmirom prav malo kupčije in mlinarji le teško prodajo svoje blago. Fina moka je po 14 gl. 30 kr. cent, ordinarna po 7.50 kr. do 9 gl., otrobi po 2.90 do 3.30 kr.

Svinjska mast ima stalne cene, mestna 41 do 42 gld. brez soda, amerikska po 38¹/₂ do 39¹/₂ gl.; špeh mestni je po 37 do 38 gl., v dimu posušeni po 39 do 41 gold.; loj brez kupčije po 26 gl. Slive (češplji) so, dokler nij novega blaga, enake cene, srbske po 15 gl. Špirit začne višje cene dobivati, je zdaj po 58 do 62 kr. Krompirja se nij dosti privvažalo, boljši se je kupeval po 6 do 7 gld. cent, slabejši po 4 do 5 gld. S strdijo, voskom, venštajnom, ježicami, potašljem in mizarskim limom nij bilo nobene kupčije.

Tržne cene.

V Ljubljani 22. julija 1874.

Pšenica 6 gl. 20 kr.; — rež 3 gl. 60 kr.; — ječmen 2 gld. 90 kr.; — oves 3 gl. — kr.; — ajda 4 gl. 30 kr.; — prosó 4 gl. 50 kr.; — koruza 4 gl. 80 kr.; — krompir — gl. — kr.; — fižol 7 gl. — kr. — masla funt — gl. 51 kr.; — mast — gl. 42 kr.; — špeh frišen — gl. 44 kr.; — špeh povojen — gl. 42 kr.; — jajce po 2 kr.; — mleka bokal 10 kr.; govedine funt 30 kr.; — teletine funt 24 kr.; — svinjsko meso, funt 36 kr.; — sena cent 1 gld. 20 kr.; — slame cent — gl. 75 kr.; — drva trda 6 gld. 30 kr.; — mehka 4 gl. 50 kr.

Loterijne srečke:

V Gradcu 19. julija: 22. 75. 76. 80. 51.

En sreberni goldinar velja 1 gold. 6 kr. v bankovcilh.